

ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО ДОДАТНОМ ПРОТОКОЛУ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

*Семинар за привреду Србије
„Контрола извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене“*

Сава центар, Београд
6. децембар 2013.

МИЛИЈАНА СТЕЉИЋ
steljic@srbatom.gov.rs

Стефан Рафајловић
Владимир Јањић
Милан Вујовић
Ивана Аврамовић
Ивана Бабовић

АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА И НУКЛЕАРНУ СИГУРНОСТ

- Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, мај 2009 (Сл. гласник РС бр. 36/09)
- Основана 18.12.2009. одлуком Владе Републике Србије
- Постала оперативна крајем 2010.
- Самостална регулаторна организација
- Обезбеђује услове за квалитетно и ефикасно спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и мера нуклеарне сигурности
- 22 запослена

ДОДАТНИ ПРОТОКОЛ

3

- Додатак *Споразуму о примени гаранција у вези Уговора о неширењу нуклеарног оружја између СФРЈ и Међународне агенције за атомску енергију (МААЕ)* (Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори, број 67/73) - обједињује систем гаранција
- Однос Модела ДП и Споразума о примени гаранција дефинише Члан 1 ДП **"Протокол" = 18 чланова ДП + Анекс I + Анекс II**
- Спровођење ДП показује посвећеност државе спречевању ширења нуклеарног наоружања, помаже да не пружа ненамерни допринос и омогућава увоз одређених производа

ТРИ ГРУПЕ МЕРА

- Проширени скуп информација (декларације на основу Члана 2 достаљају се динамиком дефинисаном у Члану 3),
- Инспекције са проширеним обимом приступа (локације пријављене од стране државе, приступ за узимање узорака на локацијама које држава није пријавила),
- Административни аранжмани (поједностављено именовање инспектора, виšekратне дугорочне улазне визе и приступ МААЕ модерним средствима комуникације нпр. сателитски системи).

СТАТУС ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА У СРБИЈИ

4

- ▶ Писмо о намерама упућено Секретаријату МААЕ (закључци 56. седнице Савета министара СЦГ 09.09.2004)
- ▶ Додатни протокол **је потписан** у Београду 03.07.2009. године током посете ГД МААЕ, Мохамеда Ел Барадеја.

- ▶ Потписивањем протокола Србија је показала да подржава напоре међународне заједнице у процесу контроле неширења нуклеарног оружја.
- ▶ Додатни протокол ступа на снагу потврђивањем у Скупштини Србије.
- ▶ Пре тога неопходно је прикупити у прописаној форми информације потребне за израду иницијалне декларације.

**ЗА УСПЕШНО ИСПУЊЕЊЕ ОБАВЕЗА ПО ДП НЕОПХОДНА
ЈЕ ДОБРА САРАДЊА ИЗМЕЂУ СВИХ СУБЈЕКТА У
ПРОЦЕСУ.**

ПОТВРЂИВАЊЕ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА

5

СРПНА

- Нацрт закона о потврђивању ДП
 - Текст ДП на српском и енглеском језику
 - Резерве, декларације и интерпретативне изјаве
 - Одредбе о финансијским средствима
 - Надлежни орган за спровођење ДП
- Образложење

Министарство просвете, науке и технолошког развоја

- Мишљења органа државне управе

МСП

МФ

РСЗ

...

Министарство
спољних послова

Покреће
поступак за
потврђивање
ДП

ВЛАДА

Утврђује
предлог
закона

Народна
скупштина

Потврђује
ДП

Објављује датум ступања на снагу ДП

СЛУЖБЕНИ
ГЛАСНИК
РС - МУ

СПРОВОЂЕЊЕ ДОДАТНОГ

- ▶ Србија је обавезна да МААЕ доставља информације према ДП **једном годишње** за претходну календарску годину, а информације о реализованим извозима робе из Анекса II **квартално**.
- ▶ Подношење годишње декларације врши се преко Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (СРПНА)
- ▶ У унапред дефинисаним роковима институције из делокруга својих активности достављају СРПНА информације потребне за декларацију
- ▶ Информације се подnose на **српском** и на **енглеском** језику
- ▶ МААЕ кроз инспекцијске посете са проширеним обимом приступа проверава комплетност и тачност информација из декларације

ИНФРАСТРУКТУРА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

7

ПРИМЕНА ГАРАНТИЈА И ВЕЗА СА МААЕ

► СРПНА

- Веза са МААЕ
- Лице задужено за евиденцију нуклеарних материјала у Р. Србији
- Централна евиденција нуклеарних материјала и нуклеарних објеката

► Корисници нуклеарних материјала (ИНН „Винча“ и ЈП „Нуклеарни објекти Србије“)

- Лице задужено за евиденцију нуклеарних материјала
- Евиденција НМ у поседу
- Пројектне информације

СПРОВОЂЕЊЕ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА

► СРПНА

- Координира примену ДП
- Саставља и подноси МААЕ декларацију Р. Србије
- Дочекује и спроводи инспекцијске посете МААЕ

► Корисници нуклеарних материјала (ИНН „Винча“ и ЈП „Нуклеарни објекти Србије“)

- Лице задужено за евиденцију НМ и достављање информација по Додатном протоколу

► Остала правна лица

- Лице задужено за достављање информација по Додатном протоколу

САДРЖАЈ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА

- Захтеви за декларисање (чланови 2 и 3)
- Инспекција са проширеним обимом приступа (чланови 4 - 10)
- Именовање инспектора МААЕ (члан 11)
- Визе за инспекторе (члан 12)
- Допунски аранжмани (члан 13)
- Системи комуникација (члан 14)
- Заштита поверљивих информација (члан 15)
- Ступање на снагу (члан 17)
- Дефиниције (члан 18)
- Анекс I: производне активности у нуклеарне сврхе
- Анекс II: опрема која се користи у нуклеарне сврхе и нуклеарни материјал специјално пројективан за коришћење у нуклеарне сврхе

ИЗВЕШТАВАЊЕ ПРОИЗВОЂАЧА И УВОЗНИКА/ИЗВОЗНИКА РОБЕ О...

Члан 2.

а. Република Србија **је у обавези** да Међународној агенцији за атомску енергију доставља декларацију која садржи:

... ПРОИЗВОДЊИ СПЕЦИЈАЛНИХ ЕЛЕМЕНАТА И ОПРЕМЕ

(iv) *Опис обима операција за сваку локацију укључену у активности наведене у **Анексу I** овог Протокола*

... УВОЗУ-ИЗВОЗУ СПЕЦИЈАЛНЕ ОПРЕМЕ И НЕНОКЛЕАРНОГ МАТЕРИЈАЛА

(ix) *Информације које се односе на специјалну опрему и ненуклеарни материјал наведене у **Анексу II** Додатног протокола*

АНЕКС I И АНЕКС II ДП

10

АНЕКС I

Центрифугалне роторске цеви и гасне центрифуге
Дифузионе баријере
Ласерски системи
Електромагнетни изотопски сепаратори
Опрема за екстракцију
Млазнице за аеродинамичку сепарацију и вртложне цеви
Системи за стварање уранијумске плазме
Цирконијумске цеви
Реакторске контролне шипке
Резервоари и посуде сигурни у погледу критичности
Машине за уситњавање озрачених горивних елемената

Тешка вода и деутеријум
Графит нуклеарног квалитета

Посуде за озрачено гориво
Вруће ћелије

ДЕТАЉАН
ОПИС
У АНЕКСУ
II

КРИТЕРИЈУМИ
ЗА ИЗВОЗ У
АНЕКСУ II

ОПИС У
АНЕКСУ I

РЕЖИМ КОНТРОЛЕ ИЗВОЗА

11

НАЦИОНАЛНА КОНТРОЛНА ЛИСТА
РОБЕ ДВОСТРУКЕ НАМЕНЕ

EUROPEAN UNION DUAL USE
GOODS LIST

Васенар споразум
Режим контроле ракетне
технологије

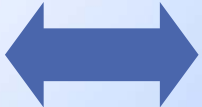
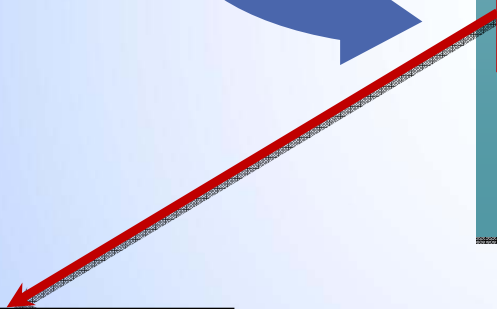
Група нуклеарних
снабдевача (NSG)

Аустралијска група
Конвенција о хемијском
оружју

NSG TRIGGER LIST
(INFCIRC/254/Part 1 rev.2)

**АНЕКС II
ДОДАТНОГ
ПРОТОКОЛА**

ЕУ ЛИСТА
(Категорија 0)

ГЛАВНЕ ГРУПЕ АНЕКСА II ДП

- ❖ Реактори и њихова опрема
- ❖ Ненуклеарни материјали за реакторе
- ❖ Постројења за прераду озрачених горивних елемената и опрема посебно пројектована или израђена у ту сврху
- ❖ Постројења за производњу горивних елемената
- ❖ Постројења за сепарацију изотопа уранијума и опрема, различита од аналитичких инструмената, посебно пројектована или израђена у ту сврху
- ❖ Постројења за производњу тешке воде, деутеријума и деутеријумових једињења и опрема посебно пројектована или израђена у ту сврху
- ❖ Постројења за конверзију уранијума и опрема посебно пројектована или израђена у ту сврху

ИЗВЕШТАВАЊЕ О УВОЗУ И ИЗВОЗУ СПЕЦИЈАЛНЕ ОПРЕМЕ И НЕНУКЛЕАРНОГ МАТЕРИЈАЛА

ПРИЈАВЉИВАЊЕ СВАКОГ ИЗВОЗА

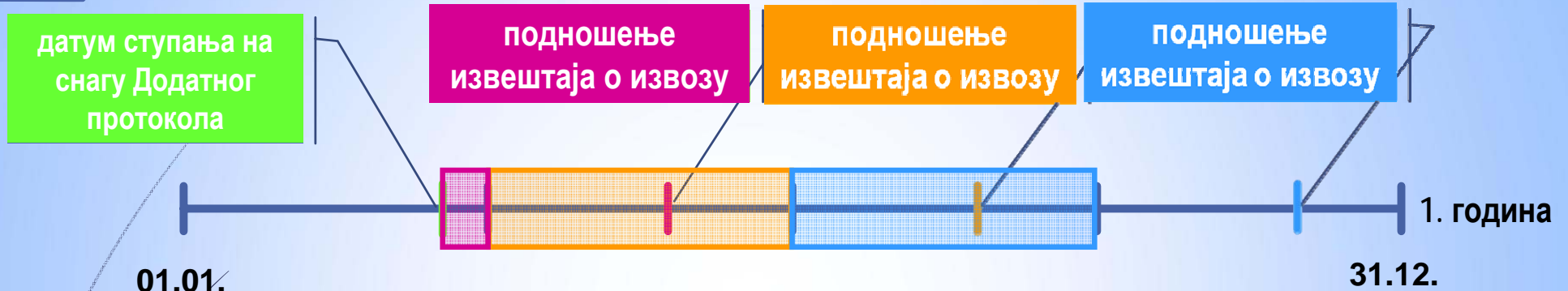
За сваки извоз такве опреме и материјала из Републике Србије: назив, количину, локацију где ће се користити према намени у држави увознику и датум или, како је примерено, очекивани датум извоза.

ПРИЈАВЉИВАЊЕ УВОЗА САМО НА ЗАХТЕВ МААЕ

На посебни захтев МААЕ, потврду Републике Србије, као државе увозника, информације достављене МААЕ од друге државе у вези са извозом такве опреме и материјала у Републику Србију.

РОКОВИ ЗА СРБИЈУ: ИЗВОЗ, АНЕКС II

14

ИЗВОЗНИЦИ

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (СРПНА)

Министарство спољних послова Републике Србије

МАНЕ

РОКОВИ ЗА ПРИЈАВЉИВАЊЕ

РОК за институције да поднесу декларацију СРПНА

15

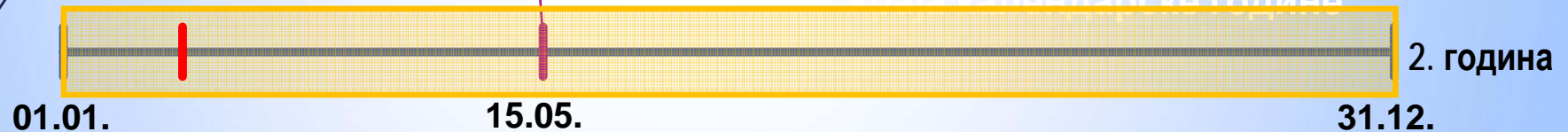
датум ступања на снагу ДП

датум подношења иницијалне декларације

крајњи рок за подношење иницијалне декларације

крајњи рок за подношење ажуриране декларације за период од датума декларације до краја календарске године

крајњи рок за подношење ажуриране декларације за претходну календарску годину

ПРОИЗВОЂАЧИ → СРПНА → МСП → МААЕ

ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЕТЕ

- **Инспекција са проширеним обимом приступа:**
 - Инструмент за потврду и рутински вид примене ДП
 - Механизам приступа МААЕ одређеним локацијама у држави
- МААЕ ће инспекцију са проширеним обимом приступа спроводити заједно са представницима државе и институције са циљем да:
 - потврди да нема непријављеног нуклеарног материјала и непријављених активности
 - разреши питања или недоследности у вези декларација (држави се даје могућност да разреши нејасноће пре захтева за инспекцијом)
 - потврди статус декомисије постројења и локација ван постројења

ОРГАНИЗОВАНИ ПРИСТУП

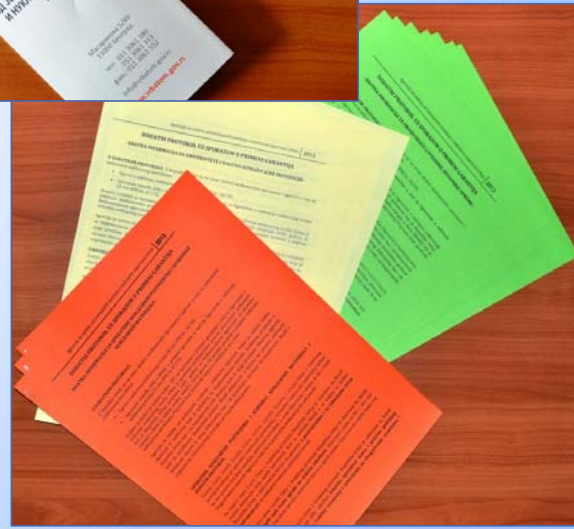
- ▶ Држава или појединачна институција/предузеће могу применити организовани приступ у циљу:
 - Заштите власничких или пословно-осетљивих информација
 - Спречавања ширења поверљивих информација
 - Сигурносних захтева, захтева физичке заштите и осталих безбедносних захтева
- ▶ Држава може у оквиру декларације обавестити МААЕ где организовани приступ може бити примењен
- ▶ Организовани приступ не сме спречити МААЕ у вршењу инспекције
- ▶ Примери организованог приступа:
 - Избор приступних путева
 - Коришћење камера уместо уласка у физички контролисану зону
 - Узимање фотографија за потребе инспекције МААЕ
 - Заштита поверљиве документације

АКТИВНОСТИ РАДНЕ ГРУПЕ: ПРИПРЕМА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ДП

- ▶ Програм едукације и информисања релевантних институција и јавности је намењен индустрији, професионалним удружењима, универзитетима, научно-истраживачким институцијама, другим државним органима итд.
- ▶ Институције/организације којима се обраћамо су оне које
 - ▶ можда обављају активности које се декларишу по ДП
 - ▶ врше државни надзор над таквим активностима
 - ▶ представљају карику у ланцу процеса одобрења декларација
- ▶ План комуникације са релевантним институцијама/организацијама подразумева:
 - ✓ Одабир по приоритетима, формирање контакт листа
 - ✓ Слање информација о ДП од интереса за дату институцију
 - ✓ Прикупљање информација, састанци, семинари, обуке

ИНФОРМИСАЊЕ РЕЛЕВАНТНИХ ИНСТИТУЦИЈА И ЈАВНОСТИ И ОБУКЕ

- Брошура са општим информацијама о ДП
- Припрема речника појмова
- Припрема и дистрибуција штампаних материјала
- Интернет сајт о ДП
- Припрема материјала обуке (презентације и др.)
- Обука контакт особа по институцијама за припрему
 - декларација
 - дочека инспекција са проширеним обимом приступа
- Обука (нових) предавача
- Обука свих чланова ДП тима за коришћење софтверских пакета

ОДРЖАНИ СЕМИНАРИ

20

- Министарство спољних послова Р. Србије - иницијатива за интензивирање активности ради успостављања адекватних услова за примену ДП
- **11-12.07.2011.** у Београду, у просторијама МСП, организован **Први семинар о имплементацији ДП.** Семинар је одржан у сарадњи са Департманом за енергију (ДОЕ) САД
- **01-02.02.2012.** у Палати Србија, одржан **Други семинар на тему имплементације ДП,** намењен високим званичницима Србије, организован од стране Агенције, МСП Р. Србије и ДОЕ САД.
- **30.10-01.11.2012.** Семинар идентификације робе из Анекса II Додатног Протокола, Београд (енг. *Additional Protocol – Commodity Identification Training*)
- **20 и 21.11. 2013.** Семинари за упознавање произвођача, увозника/извозника робе, универзитета и научно-истраживачких институција са Додатним протоколом , Палата Србија, Београд. Први семинари са домаћим предавачима.

СТРУЧНЕ ОБУКЕ И ПОСЕТЕ

21

- ▶ **16-27.04.2012. Међународна обука о примени Додатног протокола** (енг. *International Workshop on the Additional Protocol*) у САД, организатор ДОЕ у оквиру иницијативе *Next Generation Safeguards Initiative International Engagement Program*
 - ▶ I недеља: НЛ Аргон - планирање имплементације ДП, преглед свих припремних активности, начини упознавања институција са предстојећим обавезама и одговорностима, припремање декларација
 - ▶ II недеља: НЛ Брукхејвен - припрема и спровођење инспекција са проширеним обимом приступа, инспекцијске технике, сејфгардс тренинг, формирање националног тима за спровођење инспекција
- ▶ **03-05.07.2012. Четврти међународни састанак на тему Примене гаранција** – следећа генерација, одржан у Ханоју, Вијетнам у организацији ДОЕ
- ▶ Присуствовало 75 представника из 26 земаља, 3 представника МААЕ и 2 представника ЕК

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ РАДНЕ ГРУПЕ У 2014.

- Даље информисање институција и заинтересоване јавности путем семинара, одлазака на конференције, стручне скупове и др.
- Финализација интернет сајта о ДП
- Припрема за поступак ратификације: стручна редактура ДП на српском језику
- Успостављање сарадње са државним органима у чијој надлежности су неке одредбе ДП (МСП, МСУТТ, МПН)
- Израда дела процедура за прикупљање, прављење и преглед декларација
- Динамика планираних активности је у директној зависности од:
 - Стручних и финансијских капацитета Агенције
 - Активног ангажовања институција

Контакт:

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења
и нуклеарну сигурност Србије

адреса. Масарикова 5/XV, 11000 Београд

тел. 011 3061 380, 011 3061 313

факс. 011 3061 552

www.srbatom.gov.rs

**Именовање особе задужене за ДП од стране институције,
са следећим задужењима**

- Идентификовање активности које спадају у домен ДП
- Прикупљање, припрема и слање декларација СРПНА
- Организација посете инспектора МААЕ
- Координација инспекцијске посете и орг. приступа

Сајт о ДП www.dp.gov.rs

Инфо www.srbatom.gov.rs/srbatom/dp.htm

Declaration Helper: помоћни алат при одлучивању и
попуњавању декларација www.aphelper.doe.gov